

نقش میانجی رفتارهای حفظ همسر در رابطه بین باورهای غیر منطقی ارتباطی و رضایت از زندگی

زناشویی مردان

The mediating role of Husband-Keeping Behavior in the relationship between Irrational Communication Beliefs and Men's Marital Satisfaction

Sina Forouzmand

PhD. Student in Psychology, Department Of Psychology, Rudehen Branch, Islamic Azad University, Rudehen, Iran.

Simin Bashardoust *

Assistant Professor, Department Of Psychology, Rudehen Branch, Islamic Azad University, Rudehen, Iran.

bashardoust.simin@gmail.com

Mina Mojtabaei

Associate Professor, Department Of Psychology, Rudehen Branch, Islamic Azad University, Rudehen, Iran.

سینا فروزمنند

دانشجوی دکتری، گروه روانشناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاداسلامی، رودهن، ایران.

سیمین بشردوست (نویسنده مسئول)

استادیار، گروه روانشناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاداسلامی، رودهن، ایران.

مینا مجتبائی

دانشیار، گروه روانشناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاداسلامی، رودهن، ایران.

Abstract

The purpose of the present study was to investigate the mediating role of Husband-Keeping Behavior in the relationship between Irrational Communication Beliefs and Men's Marital Satisfaction. The method of descriptive correlation research was structural equation modeling. The statistical population was the men referred to the Aram clinic in the second half of 1401, located in the 1st district of Tehran, and among them, 357 men were selected as samples by Purposive sampling. The research tools include Enrich's Marital Satisfaction Scale (EMSS, 1989), Communication Standardized Beliefs Scale (CSBS, 1982), and mate retention inventory (MRI, 2008). The data were analyzed by structural equation analysis. The findings showed a good fit of the data with the proposed research model. Husband-keeping behavior and irrational beliefs had a direct and significant effect on marital life satisfaction ($p < 0.001$). Also, irrational beliefs with the mediation of Husband-Keeping Behavior had an indirect and significant effect on marital life satisfaction ($p < 0.001$). From these findings, it can be concluded that negative Husband-Keeping Behavior and irrational beliefs related to the increase in marital complaints lead to a decrease in the satisfaction of married life, and positive Husband-Keeping Behavior leads to the strengthening of the satisfaction of married life.

Keywords: Irrational Communication Beliefs, Husband-Keeping Behavior, Marital Satisfaction.

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش میانجی رفتارهای حفظ همسر در رابطه بین باورهای غیر منطقی ارتباطی و رضایت از زندگی زناشویی مردان بود. روش پژوهش توصیفی-همبستگی از نوع مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری مردان مراجعه کننده به کلینک آرام واقع در منطقه ۱ تهران در نیمه دوم سال ۱۴۰۱ بودند که از بین آن‌ها ۳۵۷ با بهره گیری از روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب گردید. ابزارهای این پژوهش شامل مقیاس رضایت از زندگی زناشویی انریچ (EMSS، ۱۹۸۹)، مقیاس باورهای غیرمنطقی ارتباطی (CSBS، ۱۹۸۲) و پرسش‌نامه رفتارهای حفظ همسر (MRI، ۲۰۰۶) بود. داده‌ها به روش تحلیل معادلات ساختاری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. یافته‌ها نشان‌دهنده برازش مطلوب داده‌ها با الگوی پیشنهادی پژوهش بود. رفتارهای حفظ همسر و باورهای غیر منطقی ارتباطی بر رضایت از زندگی زناشویی اثر مستقیم و معنادار داشتند ($P < 0/001$). همچنین، باورهای غیرمنطقی ارتباطی با میانجی‌گری رفتارهای حفظ همسر بر رضایت از زندگی زناشویی اثر غیرمستقیم و معنادار داشت ($P < 0/001$). در مجموع می‌توان گفت رفتارهای منفی حفظ همسر و باورهای غیر منطقی ارتباطی با افزایش شکایت زناشویی منجر به کاهش رضایت از زندگی زناشویی می‌گردد و رفتارهای مثبت حفظ همسر منجر به تقویت رضایت از زندگی زناشویی می‌گردد.

واژه‌های کلیدی: باورهای غیر منطقی ارتباطی، رفتارهای حفظ همسر، رضایت از زندگی زناشویی.

مقدمه

خانواده با وجود اینکه به عنوان اولین واحد اجتماعی شناخته می‌شود، ولی دارای پیچیدگی‌های فراوانی است. به طوری که شناخت، اهمیت، تاثیرات و کارکردهای آن بسیار مورد توجه صاحب نظران مختلف بوده است. بر این اساس همچنان که تعاریف متعددی از خانواده ارائه شده است و به اهمیت آن در زمینه‌های مختلف فردی، اجتماعی تاکید شده‌است، اهمیت شناخت و بررسی عواملی که سبب قوام و استحکام این نهاد اجتماعی می‌گردند، می‌تواند گامی مفید در راستای ارتقای سطح فرهنگ جامعه باشد (منتظری، ۱۴۰۱). عوامل مختلفی بر استحکام و دوام خانواده تاثیر می‌گذارند که از جمله آن‌ها رضایت زناشویی^۱ زوجین است. در واقع می‌توان گفت از مهم‌ترین عواملی که می‌تواند کارکرد موثر خانواده را تحت تاثیر قرار دهد، سازگاری اعضای خانواده به خصوص زن و شوهر با یکدیگر است (لی^۲ و همکاران، ۲۰۲۲). رضایت زناشویی، یعنی انطباق بین انتظاراتی که فرد از زندگی زناشویی دارد و آنچه در زندگی خود تجربه می‌کند (کارنی و بردبوری^۳، ۲۰۲۰). رضایت زناشویی شامل موضوعات مختلفی همچون درک متقابل زن و شوهر از رفتار و ویژگی‌های یکدیگر، نگرش آن‌ها نسبت به نقش ارتباط در زندگی زناشویی، نحوه حل تعارض‌ها و کشمکش‌ها، میزان رضایت از اداره مالی خانواده، توافق در نحوه استفاده از اوقات فراغت، خشنودی از روابط جنسی و عاطفی، توافق درباره داشتن فرزند و درک واقع‌گرایانه از تأثیر فرزندان بر روابط زناشویی، هماهنگی احساسات و علایق مربوط به دوستان و آشنایان، رضایت از نقش‌های مختلف زناشویی و اعتقادات و اعمال مذهبی در زندگی زناشویی است (دونگ^۴ و همکاران، ۲۰۲۲). رضایت زناشویی پیش‌بینی کننده بسیار مهمی برای پایداری ازدواج است و بر میزان سلامت روانی، جسمانی، رضایت از زندگی، موفقیت در شغل و ارتباطات اجتماعی موثر بوده و یکی از مهم‌ترین شاخص‌های رضایت از زندگی است (منتظری، ۱۴۰۱).

یکی از عواملی که کمیت و کیفیت رابطه زوجی را تحت تاثیر قرار می‌دهد و نقش مهمی در رضایت و عدم رضایت زناشویی دارد، باورهای ارتباطی غیرمنطقی^۵ است (توپکایا^۶ و همکاران، ۲۰۲۳). ناخرسندی و اختلال در رابطه در واقع از باورهای ارتباطی غیرواقعی بینانه نشأت می‌گیرد و به دنبال آن، دسته‌ای از نیازها و تقاضاهای غیرعقلانی به وجود می‌آید که زن و شوهر نه تنها از یکدیگر، بلکه از خود و ازدواجشان دارند و در این شرایط دوام زندگی زناشویی با مشکل مواجه می‌شود (فاتحی و کچوئی، ۱۳۹۹). باورهای ارتباطی غیرمنطقی دیدگاهی است که زوجین نسبت به رابطه زناشویی خوددارند و آن را به عنوان حقیقت پذیرفته‌اند و به عبارت دیگر، آن دسته از تفکراتی می‌باشند که مختص رابطه زناشویی هستند و در اثراستفاده افراطی ایجاد مشکل می‌نماید. باورهای غیرمنطقی ارتباطی شامل باور به تخریب‌کنندگی مخالفت، باور به عدم تغییر پذیری همسر، توقع ذهن خوانی، کمال‌گرایی جنسی و باور درباره تفاوت‌های جنسیتی است (مانسل و ترنر^۷، ۲۰۲۲). باورهای غیرمنطقی یکی از موانع ارتباط هستند و حتی ممکن است منجر به روان‌رنجوری شده و اختلال ارتباطی را در پی داشته باشد. باورهای ارتباطی ناکارآمد، ریشه و علت بسیاری از اختلافات زناشویی است و این نوع باورها در ایجاد رابطه ناکارآمد بین زوجین نقش مهمی دارد. در واقع، باورهای غیرمنطقی به عواطف، تعارضات و تعاملات منفی منجر می‌شود و می‌تواند با ایجاد مزاحمت در ابراز عشق به دلزدگی زناشویی منجر شود (توپکایا و همکاران، ۲۰۲۳). در همین راستا، آبریو-آفونسو^۸ و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی به ارتباط بین باورهای غیر منطقی ارتباطی و رضایت از زندگی زناشویی اشاره داشتند. همچنین، فاتحی و کچوئی (۱۳۹۹) در پژوهشی نقش باورهای غیر منطقی ارتباطی در کاهش رضایت زناشویی و افزایش دلزدگی زناشویی را نشان دادند.

پیوند زناشویی به عنوان یکی از پیچیده‌ترین انواع روابط انسانی واجد چنان توان بالقوه‌ای در آزادسازی احساسات است که در کمتر روابط بین فردی دیگر می‌توان نظیر آن را یافت و رضایتمندی در این ارتباط مقدس بر پایداری و استحکام آن می‌افزاید. رضایت زناشویی سازه‌ای چند بعدی است و تحت تاثیر عوامل مختلفی قرار دارد و نمی‌توان در یک ساختار خطی ساده به بررسی آن پرداخت (وانگ و ژائو^۹، ۲۰۲۳)، بنابراین در پژوهش حاضر به منظور بررسی دقیق‌تر ارتباط بین باورهای غیرمنطقی ارتباطی با رضایت زناشویی از رفتارهای حفظ

1. marital satisfaction
2. Li
3. Karney, Bradbury
4. Dong
5. logical and irrational beliefs
6. Topka
7. Mansell, Turner
8. Abreu-Afonso
9. Wang, Zhao

همسر^۱ به عنوان متغیر میانجی استفاده شد. در توجیه علت انتخاب رفتارهای حفظ همسر به عنوان متغیر میانجی می‌توان گفت موفقیت در زندگی زناشویی به داشتن توانایی برای جذب و حفظ همسر وابسته است (هاس و لانوتی^۲، ۲۰۲۲). اتخاذ رفتارهای حفظ همسر مناسب می‌تواند با حفظ تعادلی پویا در رابطه و پرهیز از مشکلات، بازسازی و اصلاح و از سرگیری رابطه تخریب شده رابطه را به سطح قابل قبول و رضایت بخشی برساند و تا حدی اثرات نامطلوب باورهای غیر منطقی ارتباطی را تعدیل کند و میزان رضایتمندی زناشویی را افزایش دهد (کفائی کیوی و همکاران، ۱۳۹۹). یکی از رویکردهای موثر در مطالعه ارتباطات زناشویی، مطالعه " رفتارهای حفظ همسر " است (باجتین^۳، ۲۰۲۲). ارتباط با همسر در انسان‌ها معرف یک ارتباط طولانی است، نه یک پیوستگی موقت، این پیوستگی فرمی از ارتباط است که سال‌ها و یا حتی ده‌ها سال تداوم دارد و بر کمیت و کیفیت زندگی زناشویی تاثیر بالایی دارد (کومار^۴، ۲۰۲۰). نگهداری و حفظ رابطه به عنوان تلاشی توصیف می‌شود که توسط شرکای رابطه برای حفظ تعادلی پویا در رابطه و پرهیز از مشکلات، بازسازی، اصلاح و از سرگیری رابطه تخریب شده صورت می‌پذیرد تا رابطه را به سطح قابل قبول و رضایت بخشی برسانند (کفائی کیوی و همکاران، ۱۳۹۹). استفاده از راهبردهای مثبت و منفی در حفظ همسر به صفات شخصیتی مردها و همسران آن‌ها وابسته است، ثبات هیجانی، توافق پذیری، صداقت، فروتنی و صفات سه‌گانه شخصیتی، نارسیسم، ماکیاولیسم و سایکوپات بیشترین ارتباط را با این راهبردها دارند (هاس و لانوتی، ۲۰۲۲). افرادی که عملکرد بهتری در گزینش همسر و حفظ همسر در طول زندگی دارند بهزیستی روانی و رضایت از زندگی بیشتری را تجربه می‌کنند، این افراد کمتر به مداخلات روان‌شناختی نیاز پیدا می‌کنند و با توجه به ویژگی‌های شخصیتی و توانایی برقراری روابط جنسی این افراد با احتمال بالاتری از رفتارهای مثبت برای حفظ همسر خود بهره می‌گیرند (کفائی کیوی و همکاران، ۱۳۹۹). در تایید این مطالب، هاس و لانوتی (۲۰۲۲) در پژوهشی به تاثیر رفتارهای حفظ همسر در بالابردن کیفیت زندگی زناشویی و به دنبال آن افزایش رضایت زناشویی اشاره داشتند. همچنین، کفائی کیوی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی نشان دادند با تقویت نظام ارزشی همسر و عملکرد زوجین می‌توان رفتارهای حفظ همسر و در نتیجه رضایت زناشویی را بهبود بخشید.

رضایت زناشویی یکی از عوامل مهم زندگی مشترک است که موجب آرامش زوجین شده و فقدان آن در بسیاری از زمینه‌ها، منجر به ایجاد مشکل، اختلاف و در مواردی هم طلاق می‌شود. مرور پژوهش‌های انجام شده در این حوزه نشان‌دهنده فراوانی متغیرهای مورد مطالعه از یکسو و فقدان دستیابی به الگوی منسجم برای فراهم ساختن یک الگوی مؤثر برای پیش‌بینی میزان رضایت زناشویی از سوی دیگر است. در واقع، اگرچه در این زمینه تحقیقات فراوان دیده می‌شود اما همچنان قضاوت درباره آنکه چگونه این عناصر در کنار یکدیگر می‌توانند الگویی از رضایت زناشویی را پیش‌بینی کنند وجود ندارد. در همین رابطه باورهای غیرمنطقی ارتباطی و رفتارهای حفظ همسر به عنوان عوامل مؤثر بر استحکام و ماندگاری زندگی زناشویی می‌توانند بر میزان رضایتمندی زناشویی اثرگذار باشند. بر همین اساس شناسایی نقش این متغیرها احتمالاً بتواند زمینه فهم بیشتر ما از فرایندهای زمینه‌ساز روان‌شناختی و عوامل پیش‌بینی کننده سازگاری و رضایت زناشویی را فراهم کند. از سوی دیگر، مدل‌سازی متغیرهای مؤثر مرتبط با رضایت زناشویی می‌تواند به پیشگیری از اختلافات زناشویی و تقویت روابط بین زوج‌ها کمک کند و رضایتمندی زناشویی را به‌طور چشمگیری افزایش دهد. بنابراین با توجه به مطالب بالا، پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش میانجی رفتارهای حفظ همسر در رابطه بین باورهای غیر منطقی ارتباطی و رضایت از زندگی زناشویی انجام شد.

روش

روش پژوهش حاضر توصیفی- همبستگی به روش مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری مردان مراجعه کننده به کلینک آرام واقع در منطقه ۱ تهران در نیمه دوم سال ۱۴۰۱ بود. نمونه پژوهش حاضر با بهره‌گیری از روش نمونه‌گیری هدفمند و با در نظر گرفتن ملاک‌های ورود و خروج به پژوهش از بین جامعه آماری، تعداد ۳۵۷ نفر با در نظر گرفتن خطا و ریزش نمونه انتخاب شدند. حجم نمونه بر اساس قاعده کلانین^۵ انتخاب شد. بر اساس این قاعده، به ازای هر پارامتر حداقل ۲۰ نمونه لازم است. با توجه به تعداد پارامترهای پژوهش حاضر (۱۵ پارامتر)، حداقل نمونه ۳۰۰ نفری لازم بود که برای جلوگیری از ریزش احتمالی نمونه ۳۵۷ نفری در نظر گرفته شد. ملاک‌های

1. husband-keeping behavior
 2. Haas, Lanutti
 3. Bachtin
 4. Kumar
 5. Kline

ورود شامل سابقه حداقل ۲ سال زندگی مشترک، داشتن حداقل تحصیلات در حد خواندن و نوشتن، آگاهی از اهداف پژوهش و رضایت آگاهانه برای شرکت در پژوهش و معیارهای خروج شامل بی پاسخ گذاشتن بیش از ۳۰ درصد سوالات و استفاده از الگوی پاسخدهی یکسان بود. به منظور جمع آوری اطلاعات پس از کسب مجوزهای لازم از دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، با مسئول کلینیک آرام برای اجرای پژوهش هماهنگی‌های لازم بعمل آمد. در ابتدا پس از توضیح اهداف پژوهش و ارائه توضیحات کافی در مورد تکمیل پرسش‌نامه‌ها و کسب رضایت آگاهانه از تک تک افراد، پرسش‌نامه‌ها در اختیار آزمودنی‌ها قرار داده شد. در ضمن این نکته به افراد توضیح داده شد که به منظور رعایت اصول اخلاقی، پرسش‌نامه‌ها بدون نام خواهند بود و فقط اطلاعات حاصل از آن در اختیار پژوهشگر خواهد بود و هیچ کس به جز پژوهشگر به این اطلاعات دسترسی نخواهد داشت. در ضمن این نکته گوشزد شد که آزمودنی‌ها با نهایت دقت سوالات پرسش‌نامه‌ها را تکمیل کنند و تا حد امکان هیچ سوالی را بدون جواب نگذارند. شود و فقط محقق به داده‌های حاصل از پرسشنامه دسترسی خواهد داشت. جمع آوری داده‌ها از خرداد ۱۴۰۲ تا شهریور ۱۴۰۲ به طول انجامید. ۱۳ پرسش‌نامه به صورت ناقص تکمیل شده بود و از تحلیل کنار گذاشته شد و نمونه نهایی شامل ۳۵۷ پرسش‌نامه بود. همچنین تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده در این پژوهش از میانگین، انحراف معیار و ماتریس همبستگی در نرم افزار SPSS نسخه ۲۴ و مدل‌یابی معادلات ساختاری در نرم افزار AMOS نسخه ۲۴ استفاده شد.

ابزار سنجش

مقیاس رضایت از زندگی زناشویی انریچ (EMSS): این مقیاس توسط اولسن و فاورز^۲ در سال ۱۹۸۹ ساخته شد. مقیاس رضایت زناشویی دارای سه فرم بلند، متوسط و کوتاه بوده که در پژوهش حاضر از فرم کوتاه آن استفاده گردید. فرم کوتاه آن توسط اولسن تهیه و توسط آسوده و همکاران در سال ۱۳۸۹ به فارسی ترجمه شد. این پرسش‌نامه دارای ۳۵ گزاره و ۴ زیرمقیاس (رضایت، ارتباطات، تحریف آرمانی، حل تعارض) است. مقیاس به صورت پنج گزینه‌ای بوده که به آن‌ها نمره‌ای از ۱ تا ۵ تعلق می‌گیرد. در پژوهش نونس^۳ و همکاران (۲۰۲۲) پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ در سال ۲۰۰۰ روی ۲۵۵۰۱ زوج متأهل اجرا گردید. ضریب آلفا برای خرده مقیاس‌های رضایت زناشویی، ارتباط، حل تعارض و تحریف آرمانی به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۸۰، ۰/۸۴ و ۰/۸۳ بوده است و روایی همزمان این پرسش‌نامه از طریق همبستگی با پرسش‌نامه رضایت از زندگی زناشویی کانساس (۰/۵۸) تایید شد (نونس و همکاران، ۲۰۲۲). ضریب آلفای کرونباخ در پژوهش عزیززاده فرد و رزاقی (۱۴۰۰) با تعداد ۳۶۵ زوج به ترتیب برابر با ۰/۶۸، ۰/۷۸، ۰/۶۲ و ۰/۷۷ و همبستگی مقیاس رضایت زناشویی انریچ با مقیاس سازگار زوجی ۰/۹۲ بود. در پژوهش حاضر، ضریب آلفا برای خرده مقیاس‌های رضایت زناشویی، ارتباط، حل تعارض و تحریف آرمانی به ترتیب ۰/۸۲، ۰/۷۸، ۰/۸۰ و ۰/۷۵ بوده است.

مقیاس باورهای غیرمنطقی ارتباطی (CSBS): این مقیاس دارای ۴۰ سوال و ۵ خرده مقیاس است که توسط ایدلسون و اپشتین^۵ در سال ۱۹۸۲ تدوین شده و هدف آن ارزیابی میزان باورهای ارتباطی غیرمنطقی در رابطه زناشویی است و هر سؤال در طیف لیکرت به صورت ۶ گزینه‌ای از کاملاً غلط (۰) تا کاملاً درست (۵) پاسخ داده می‌شود. ۵ خرده مقیاس این سیاهه شامل: باور مخرب بودن مخالفت، باور عدم تغییر پذیری همسر، توقع ذهن خوانی، کمال گرایی جنسی ۵ و باور در مورد تفاوت‌های جنسیتی می‌شود. دیگیولی^۶ و همکاران (۲۰۲۳) ضریب آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌ها را در دامنه ۰/۷۲ تا ۰/۸۱ گزارش کرده‌اند و روایی همزمان این پرسش‌نامه از طریق همبستگی با پرسش‌نامه باورهای ارتباطی رومنس (۰/۵۱) تایید شد. در پژوهش شفیعی و همکاران (۱۴۰۱) ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۴ گزارش شد و همچنین روایی این پرسشنامه با استفاده از روایی ملاکی ۰/۷۶ بدست آمد. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ مقیاس باورهای غیرمنطقی ارتباطی ۰/۸۰ بود.

پرسشنامه رفتارهای حفظ همسر (MRI): این پرسشنامه توسط باس^۸ و همکاران در سال ۲۰۰۸ طراحی شده است. پرسشنامه فرم کوتاه رفتارهای نگهدارنده همسر شامل ۳۸ سوال است و ۱۹ رفتار نگهدارنده همسر را می‌سنجد. شرکت‌کنندگان پاسخ‌های خود را

1. ENRICH Marital Satisfaction Scale

2. Olson, Fowers

3. Nunes

4. Communication Standardized Beliefs Scale

5. Eidelson, Epstein

6. Degiuli

7. mate retention inventory

8. Buss

بر روی یک مقیاس لیکرت ۴ درجه‌ای از هرگز (۰) تا اغلب (۳) تنظیم می‌کنند. شرکت کنندگان کسانی هستند که حداقل یک سال پیش ازدواج کرده‌اند و به این شکل عملکرد خود را در سال گذشته تعیین می‌کنند. در پژوهش تریتنر و مک دونالد^۱ (۲۰۲۳) آلفای کرونباخ پرسش‌های مربوط به روش‌های منفی را (۰/۸۶) و آلفای کرونباخ پرسش‌های مربوط به روش‌های مثبت را (۰/۷۹) محاسبه کردند و با توجه به شاخص کلی روایی محتوای ابزار ۰/۸۴ و نسبت روایی محتوای آن ۰/۷۸ روایی محتوایی آن را تایید کردند. در ایران کفائی کیوی و همکاران (۱۳۹۹) آلفای کرونباخ رفتارهای مثبت را (۰/۸۶) و رفتارهای منفی را (۰/۷۹) محاسبه کردند و برای بررسی روایی صوری، این پرسش‌نامه را در اختیار ۱۰ تن از متخصصان دانشگاهی در زمینه علوم تربیتی و یادگیری قرار دادند و شاخص کلی روایی محتوای ابزار ۰/۸۵ و نسبت روایی محتوای آن ۰/۸۰ به دست آمد که نشان دهنده روایی مناسب این مقیاس بود. در پژوهش حاضر، آلفای کرونباخ رفتارهای مثبت (۰/۸۱) و رفتارهای منفی (۰/۷۵) بود.

یافته‌ها

یافته‌های جمعیت شناختی نشان داد میانگین و انحراف استاندارد سن شرکت‌کنندگان به ترتیب ۳۶/۵۹ و ۷/۲۹ سال بود. میزان تحصیلات ۱۶ نفر (۴/۵ درصد) از شرکت‌کنندگان زیر دیپلم، ۱۶ نفر (۴/۵ درصد) فوق دیپلم، ۱۱۹ نفر (۳۳/۳ درصد) لیسانس و ۱۰۴ نفر (۲۹/۱ درصد) بودند.

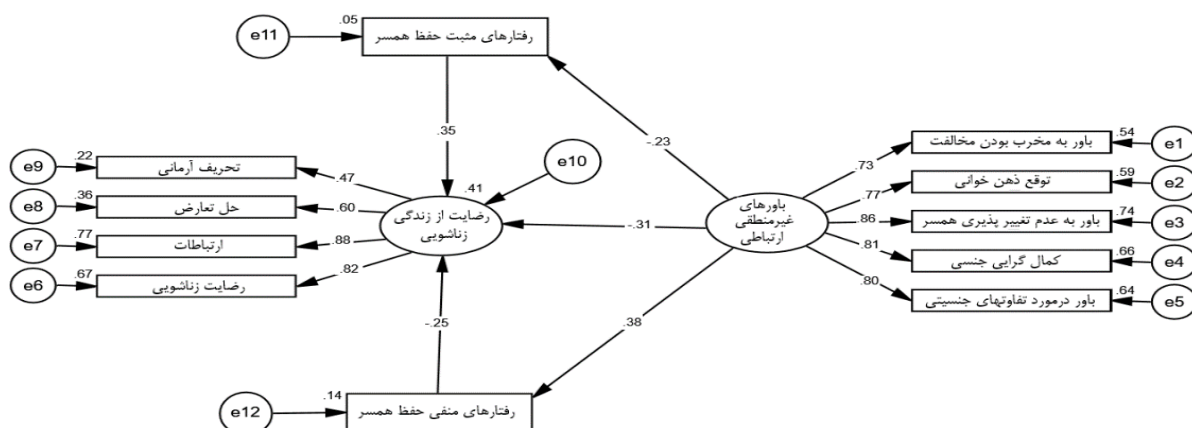
جدول ۱: آماره‌های توصیفی و ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
۱. باور به مخرب بودن مخالفت	-										
۲. توقع ذهن‌خوانی	۰/۵۸**	-									
۳. باور به عدم تغییر پذیری همسر	۰/۶۲**	۰/۶۶**	-								
۴. کمال‌گرایی جنسی	۰/۴۷**	۰/۵۲**	۰/۷۱**	-							
۵. باور در مورد تفاوت‌های جنسیتی	۰/۵۶**	۰/۶۱**	۰/۶۷**	۰/۵۹**	-						
۶. رفتارهای مثبت حفظ همسر	۰/۱۸**	۰/۲۳**	۰/۱۸**	۰/۱۶**	۰/۲۰**	-					
۷. رفتارهای منفی حفظ همسر	۰/۲۶**	۰/۲۹**	۰/۳۲**	۰/۳۹**	۰/۳۴**	۰/۳۵**	-				
۸. رضایت زناشویی	۰/۲۵**	۰/۲۴**	۰/۲۹**	۰/۳۳**	۰/۳۰**	۰/۳۴**	۰/۲۶**	-			
۹. ارتباطات	۰/۲۹**	۰/۳۱**	۰/۳۵**	۰/۲۶**	۰/۳۲**	۰/۳۷**	۰/۳۴**	۰/۷۵**	-		
۱۰. حل تعارض	۰/۲۴**	۰/۲۷**	۰/۳۰**	۰/۳۴**	۰/۲۹**	۰/۴۱**	۰/۳۱**	۰/۴۶**	۰/۵۲**	-	
۱۱. تحریف آرمانی	۰/۲۱**	۰/۱۷**	۰/۲۲**	۰/۱۹**	۰/۲۳**	۰/۳۶**	۰/۲۹**	۰/۲۸**	۰/۲۴**	۰/۱۹**	-
میانگین	۲۰/۵۷	۲۲/۱۴	۲۲/۴۳	۲۴/۸۳	۲۱/۷۹	۴۴/۶۴	۴۱/۸۴	۲۴/۱۷	۲۶/۴۲	۲۷/۵۵	۱۳/۹۰
انحراف استاندارد	۵/۲۸	۶/۳۱	۶/۱۶	۷/۳۹	۵/۴۷	۹/۱۳	۱۰/۵۹	۶/۷۵	۶/۵۴	۷/۴۰	۳/۴۶
کجی	-۰/۰۶	-۰/۱۴	-۰/۱۲	-۰/۲۳	-۰/۱۱	-۰/۳۲	-۰/۴۷	-۰/۵۷	-۰/۴۱	-۰/۳۳	۰/۹۶
کشیدگی	-۰/۷۸	-۰/۷۳	-۱/۰۳	-۰/۰۹	-۰/۹۳	-۰/۶۴	-۰/۲۵	-۰/۹۱	-۰/۱۹	-۱/۵۰	-۰/۴۴

1. Tratner, McDonald

طبق نتایج حاصل از ماتریس همبستگی در جدول ۱، بین باورهای غیر منطقی ارتباطی و رضایت زناشویی رابطه منفی معنادار، بین رفتارهای مثبت حفظ همسر با رضایت زناشویی رابطه مثبت معنادار و بین رفتارهای منفی حفظ همسر با رضایت زناشویی رابطه منفی وجود داشت.

همچنین قبل از ارزیابی مدل اندازه‌گیری، پیش‌فرض‌های مهم مدلیابی معادلات ساختاری شامل نرمال بودن تک متغیری و چندمتغیری مورد بررسی قرار گرفت. در این پژوهش کجی متغیرها در دامنه $0/06$ و $0/96$ و کشیدگی آن‌ها در دامنه $0/9$ و $1/03$ قرار داشت. کلاین نقطه برش $3 \pm$ را برای مقدار کجی مناسب می‌داند. همچنین مقادیر بیش از $10 \pm$ برای شاخص کشیدگی در مدلیابی معادلات ساختاری مشکل ساز است. بنابراین مقادیر بدست آمده برای چولگی و کشیدگی متغیرها در این پژوهش حاکی از تحقق پیش‌فرض نرمال بودن تک متغیری می‌باشد. همچنین برای بررسی مفروضه نرمال بودن توزیع چندمتغیری فاصله ماهالانوبیس محاسبه شد که کمترین و بیشترین مقدار فاصله ماهالانوبیس به ترتیب برابر با $0/03$ و $2/01$ به دست آمد. بنابراین مفروضه نرمال بودن توزیع چندمتغیری در بین داده‌ها نیز برقرار است. پیش‌فرض عدم وجود همخطی چندگانه به وسیله ضرایب همبستگی بین متغیرها انجام شد و بررسی این ماتریس حاکی از عدم وجود هم خطی چندگانه بین آن‌ها است. با توجه به برقرار بودن پیش‌فرض‌ها، مدل پژوهش مورد بررسی قرار گرفت که نگاره آن در شکل ۱ ارائه شده است.

شکل ۱. الگوی ساختاری رابطه بین باورهای غیر منطقی ارتباطی و رضایت از زندگی زناشویی با میانجی‌گری رفتارهای حفظ همسر

مدل شکل ۱ نشان می‌دهد که در پژوهش حاضر باورهای غیر منطقی ارتباطی و رضایت از زندگی زناشویی متغیرهای مکنون بوده و مدل اندازه‌گیری پژوهش را تشکیل می‌دادند. در این پژوهش چنین فرض شده بود که متغیر مکنون باورهای غیر منطقی ارتباطی به وسیله نشانگرهای باور به مخرب بودن مخالفت، توقع ذهن خوانی، باور به عدم تغییر پذیری همسر، کمال گرایی جنسی و باور در مورد تفاوت‌های جنسیتی و متغیر مکنون رضایت از زندگی زناشویی به وسیله نشانگرهای رضایت زناشویی، ارتباطات، حل تعارض و تحریف آرمانی سنجیده می‌شود. همچنین، مجموع مجذور همبستگی‌های چندگانه (R^2) برای متغیر رضایت از زندگی زناشویی برابر با $0/41$ به دست آمد، این موضوع بیانگر آن است که باورهای غیر منطقی ارتباطی و رفتارهای حفظ همسر در مجموع ۴۱ درصد از واریانس رضایت از زندگی زناشویی را در مردان تبیین می‌کند. در جدول ۲ نتایج بررسی اثرات مستقیم متغیرهای پژوهش ارائه شده است.

جدول ۲. برآورد ضرایب اثر مستقیم متغیرهای پژوهش

متغیرهای برون‌داد --- متغیرهای درون‌داد	ضرایب استاندارد نشده	ضرایب استاندارد شده	خطای معیار	آماره t	p
باورهای غیر منطقی ← رفتارهای منفی حفظ همسر	۱/۰۳۱	۰/۳۷۷	۰/۱۴۵	۲/۲۱	۰/۰۰۱
باورهای غیر منطقی ← رفتارهای مثبت حفظ همسر	-۰/۴۵۱	-۰/۲۲۸	۰/۱۰۴	-۳/۱	۰/۰۰۱
باورهای غیر منطقی ← رضایت از زندگی زناشویی	-۰/۳۱۸	-۰/۳۱۳	۰/۰۵۷	-۲/۶	۰/۰۰۱
رفتارهای منفی حفظ همسر ← رضایت از زندگی زناشویی	-۰/۰۹۴	-۰/۲۵۲	۰/۰۱۹	-۲/۴۵	۰/۰۰۱

رفتارهای مثبت حفظ همسر ← رضایت از زندگی زناشویی ۰/۱۷۹ ۰/۳۴۸ ۰/۰۲۵ ۲/۳۳ ۰/۰۰۱

با توجه به جدول ۲ باورهای غیرمنطقی بر رفتارهای منفی حفظ همسر؛ باورهای غیرمنطقی بر رفتارهای مثبت حفظ همسر؛ باورهای غیرمنطقی بر رضایت از زندگی زناشویی؛ رفتارهای منفی حفظ همسر بر رضایت از زندگی زناشویی و رفتارهای منفی حفظ همسر بر رضایت از زندگی زناشویی اثر مستقیم و معناداری دارند ($P < 0/01$).

جدول ۳: برآورد ضرایب اثر غیرمستقیم متغیرهای پژوهش

متغیرهای برون داد --- متغیرهای درون داد	ضریب مسیر	خطای استاندارد	حد بالا	حد پایین	سطح معناداری
باورهای غیر منطقی ← رضایت از زندگی زناشویی (رفتارهای منفی حفظ همسر)	-۰/۱۷	۰/۰۰۶	-۲۰	-۰/۴۶	۰/۰۰۱
باورهای غیر منطقی ← رضایت از زندگی زناشویی (رفتارهای مثبت حفظ همسر)	-۰/۱۹	۰/۰۳۳	۰/۲۲	۰/۱۱	۰/۰۰۱

با توجه به نتایج جدول ۳ اثر غیرمستقیم باورهای غیر منطقی بر رضایت از زندگی زناشویی از طریق رفتارهای مثبت و منفی حفظ همسر در سطح ۰/۰۰۱ معنی دار می باشد.

جدول ۴: جدول شاخص های برازش مدل مورد مطالعه در پژوهش حاضر

شاخص	RMSEA	$\frac{\chi^2}{df}$	GFI	AGFI	CFI	NFI	p
مدل پژوهش	۰/۰۵	۲/۰۴	۰/۹۶	۰/۹۴	۰/۹۸	۰/۹۵	۰/۰۰۱
حد قابل قبول	۰/۰۸ <	۳ <	۰/۹ >	۰/۹ >	۰/۹ >	۰/۹ >	

بر اساس نتایج به دست آمده با توجه به اینکه مقدار ($RMSEA=0/05$) است می توان برازش مدل را بسیار مطلوب دانست. همچنین در سایر شاخص ها از جمله (AGFI و GFI، CFI، NNFI، NFI) نتایج بالاتر از ۰/۹۰ می باشد که حاکی از برازش قابل قبول مدل می باشد.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش میانجی رفتارهای حفظ همسر در رابطه بین باورهای غیر منطقی ارتباطی و رضایت از زندگی زناشویی مردان انجام شد. نتایج نشان داد رابطه منفی و معناداری بین باورهای غیر منطقی ارتباطی و رضایت از زندگی زناشویی وجود دارد. این یافته با یافته پژوهش های کفائی کیوی و همکاران (۱۳۹۹)، توپکایا و همکاران (۲۰۲۳) و آبريو-آفونسو و همکاران (۲۰۲۲) همسو می باشد.

در تبیین این یافته می توان گفت برخی از زوج ها تحت تأثیر باورهای ارتباطی غیرمنطقیشان سبب می شوند که شریک زندگی خود را مجبور به کاری نمایند که برای یکدیگر درونی نشده است. در نتیجه، احساس کفایت و خودمختاریشان که تأمین کننده نیاز به شایستگی آنان است به خطر می افتد و منجر به مقاومت آن ها و پاسخ منفی کاهش دهنده صمیمیت و رضایت زناشویی می گردد. زمانی که یکی از زوجین به علت باورهای ارتباطی غیرمنطقی در روابط خود با همسرش احساس آسیب، تهدید یا نارضایتی را نماید، متعاقب آن پاسخ هیجانی خواهد داشت که اغلب یک هیجان اولیه (مانند ترس از آسیب) است که از آگاهی خارج شده است و توسط یک هیجان ثانویه دفاعی (مانند خشم) که توسط همسر تجربه شده است، جایگزین شده و در نهایت به دلیل احساس ناامنی تجربه شده و هیجانات اولیه

نابهنجار، چرخه ارتباطی زوجین به سمت چرخه معیوب جنگ یا گریز هدایت می‌شود و در نتیجه نارضایتی و دلزدگی در رابطه را در پی خواهد داشت (کفائی کیوی و همکاران، ۱۳۹۹)

اینکه افراد باور داشته باشند همسرشان قابلیت تغییر رفتار خود را ندارند و وضع نیز به همین منوال پیش خواهد رفت، موجب می‌شود که بذر ناامیدی و یأس در رابطه آن‌ها پاشیده شود و به تدریج زوجین بیشتر از یکدیگر فاصله بگیرند. بروز فاصله روانشناختی بین همسران خود عاملی است برای کاهش درک متقابل و دلزدگی آن‌ها از یکدیگر. در چنین فضایی است که خرسندی زناشویی جای خود را به تعارضات و کشمکش‌های نافرجام خواهد داد. از طرفی فردی که معتقد است که قابلیت تغییر در همسرش وجود ندارد، هیچگاه به دنبال ایجاد تغییرات مطلوب نخواهد بود و گفتگو و تفاهم در مورد مسائل اختلافی را که عامل اصلی ایجاد ارتباط زوجی باکیفیت است را از دست خواهد داد (توپکایا و همکاران، ۲۰۲۳). در واقع باورهای غیرمنطقی با شکل‌گیری پیش فرض‌های منفی، نگرش فرد را نسبت به زندگی تغییر داده و مانع تعامل سازنده فرد با همسر خویش می‌گردد. باورهای غیرمنطقی ارتباطی باعث می‌شود که زوجین اختلاف طبیعی و عدم توافق‌های کاملاً معمول را به عنوان نوعی تنش، ناسازگاری و مشکل اساسی تلقی کرده و با تفسیرهای غیرمنطقی زمینه اجتناب از رویارویی با مشکل را فراهم سازد و در نتیجه رفتارهای مبتنی بر خود سانسوری، پوشاندن احساسات، اجتناب از رویارویی و در نهایت سو-تفاهمات بیشتر بین زوجین بر رضایت زناشویی تاثیر منفی می‌گذارد (آبریو-آفونسو و همکاران، ۲۰۲۲)

همچنین نتایج پژوهش حاضر نشان داد رفتارهای حفظ همسر به صورت منفی و معنادار رابطه بین باورهای غیر منطقی ارتباطی و رضایت از زندگی زناشویی را میانجی‌گری می‌کند. این یافته با یافته پژوهش‌های فاتحی و کچوئی (۱۳۹۹) و هاس و لانوتی (۲۰۲۲) همسو می‌باشد.

در تبیین این یافته می‌توان گفت رفتارهای حفظ کننده رابطه مکانیزم اصلی در رضایت از زندگی زناشویی می‌باشند (لامور، ۲۰۲۳). رابطه بین راهبردهای حفظ رابطه و رضایت‌مندی زناشویی یک رابطه دوسویه است، به این دلیل که به خدمت گرفتن راهبردهای حفظ رابطه منجر به افزایش رضایت زناشویی می‌شود و از سوی دیگر زوجین بر مبنای سطح تعهد خود با یکدیگر رفتار می‌کنند و از راهبردهای حفظ رابطه استفاده می‌کنند. افرادی که عملکرد بهتری در گزینش همسر و حفظ همسر در طول زندگی دارند بهزیستی روانی و رضایت از زندگی بیشتری را تجربه می‌کنند، این افراد کمتر به مداخلات روان شناختی نیاز پیدا می‌کنند و با توجه به ویژگی‌های شخصیتی و توانایی برقراری روابط جنسی این افراد با احتمال بالاتری از رفتارهای مثبت برای حفظ همسر خود بهره می‌گیرند (هاس و لانوتی، ۲۰۲۲). رفتارهای حفظ همسر مثبت انگیزه‌های مثبت مانند عشق و مراقبت و راهبردهای منفی تهدید کلامی و خشونت را در بردارد. از آنجایی که عاطفه مثبت از مؤلفه‌های مورد نیاز برای ازدواج است، عشق و مراقبت باعث رضایت بیشتر شریک از رابطه و استحکام رابطه زناشویی می‌گردد و در نتیجه بر صمیمیت میان زوجین می‌افزاید، درحالی که رفتارهای تنبیه و تعاملات منفی در بعد رفتاری و هیجان با افزایش تعارضات زناشویی همراه بوده و صمیمیت روابط همسران را کاهش می‌دهد (فاتحی و کچوئی، ۱۳۹۹). در واقع، زوج‌هایی که از راهبردهای اطمینان بخشی (پذیرش، ابراز عشق و تعهد به همسر)، باز بودن (خود افشایی، گفتگو و بیان مستقیم احساسات در مورد رابطه و یکدیگر)، مدیریت تعارضها (استفاده از راهبردهای مثل همکاری و معذرت خواهی کردن)، تقسیم وظایف (تأکید بر انجام وظایف و رضایت فردی از مسئولیت‌هایی که بر عهده اوست)، مثبت‌گرایی (حفظ و بکارگیری تعامل شاد و لذتبخش) و نصیحت (بیان نظرات و عقاید به همدیگر) به خوبی استفاده می‌کنند، تعهد، رضایتمندی و شادکامی از روابط زناشویی بالاتری را تجربه می‌کنند (ارجمندی و جلالی دوقزلو، ۱۴۰۲). از آنجا که افراد به دنبال تجربه روابط پاداش دهنده و اجتناب و دوری از تعاملات تنبیه کننده هستند؛ طبیعی است که در روابطی که فرد آن را منبعی از عاطفه مثبت ارزیابی کند، صمیمیت افزایش می‌یابد؛ زیرا رفتارهای مراقبتی با حمایت از یکدیگر در برابر آسیب و کاهش رنج، احساسی از توجه، فراه و امنیت را ایجاد می‌کنند و می‌توانند تا حدی در صورت وجود باورهای ارتباطی غیر منطقی آن را تعدیل کنند. این در حالی است که رفتارهای تنبیهی همچون خشم و تهدید باعث رنجیدگی، احساس عدم درک و همدلی و فقدان و تشدید باورهای غیر منطقی ارتباطی می‌شود (هاس و لانوتی، ۲۰۲۲).

در مجموع می‌توان گفت رفتارهای منفی حفظ همسر و باورهای غیر منطقی ارتباطی با افزایش شکایت زناشویی منجر به کاهش رضایت از زندگی زناشویی می‌گردد و رفتارهای مثبت حفظ همسر منجر به تقویت رضایت از زندگی زناشویی می‌گردد.

این پژوهش مانند سایر پژوهش‌ها با محدودیت‌هایی همراه بود. استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و عدم امکان گزینش تصادفی نمونه‌ها اولین محدودیت پژوهش حاضر بود. همچنین، تنها ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش پرسش‌نامه بوده است که جنبه

The mediating role of Husband-Keeping Behavior in the relationship between Irrational Communication Beliefs and ...

- Tratner, A. E., & McDonald, M. M. (2023). Perceived religiosity of romantic partners moderates the relationship between self-reported religiosity and mate retention behaviors. *Personality and Individual Differences*, 214, 112341. [10.1016/j.paid.2023.112341](https://doi.org/10.1016/j.paid.2023.112341)
- Topkaya, N., Şahin, E., & Mehel, F. (2023). Relationship-specific irrational beliefs and relationship satisfaction in intimate relationships. *Current Psychology*, 42(2), 1257-1269. [10.1007/s12144-021-01426-y](https://doi.org/10.1007/s12144-021-01426-y)
- Wang, X., & Zhao, K. (2023). Partner phubbing and marital satisfaction: The mediating roles of marital interaction and marital conflict. *Social Science Computer Review*, 41(4), 1126-1139. [10.1177/0894439321107223](https://doi.org/10.1177/0894439321107223)